

efter at de er gået ned og har været ulykkelige og uheldige flere gange, får de nu – af denne lov – det endelige spark ud af samfundet.

Og netop disse de allersvagest stillede vil, så længe loven gælder, år efter år blive udmarvet af betaling af kæmpemæssige kartoffelskattebilletter.

Det drejer sig om gode, veltjente folk på samfundets skyggeside, som har været uheldige og ulykkelige her i tilværelsen og derfor overhovedet ingen opsparingsevne har. Firkantregeringens og De Radikales tyrkertro på, at deres kartoffelkur ville mindske det privatforbrug, som de (modsat Fremskridtspartiet) ikke kan lide, har vist sig aldeles uholdbar. Det fremgår af alle seriøse analyser.

En af de nyeste står i artiklen »Den mislykkede kartoffelkur« i *Finanstidende* den 20. maj 1988 (side 598–600). Fra artiklens kaskader af dokumentation om jammerligheden i oktoberlovsjuskeriet citeres:

»20 pct.-afgiften på renter af forbrugslån er en af de besynderligste økonomisk-politiske vedtagelser i mange år.

Renteafgiften har således tilbagevirkende kraft, idet den også gælder for gamle lån, og den rammer fuldstændig tilfældigt.

Det er i praksis umuligt for pengeinstitutter og skattemyndigheder at følge, hvad udlån anvendes til. En del af de erhvervsudlån, der ydes uden renteaftgift, vil finde anvendelse i låntagerens privatforbrug. Andre skatteydere skal betale renteaftgift, selv om lånene er anvendt til finansiering af bolig. Det vil eksempelvis være tilfældet, hvis en del af finansieringsgrundlaget er en kassekredit, der ikke er tinglyst med sikkerhed i ejendommen.

Samtidig er der tale om et næsten uvirksomt instrument.

Har man således haft et forbrugslån gennem hele 1987 på 100.000 kr., skal der betales mellem 2.000 og 3.000 kr. i afgift i indeværende år. Betalingen behøver imidlertid ikke at ske til staten, men kan i stedet ske til egen pensionsopsparing. De fleste vil derfor blot omplacere opsparede midler fra én konto til en anden.

Et særkende ved kartoffelkurens renteaftgift er, at man ikke vil være i stand til at finde ud af, om den trods alt har nogen virkning. Der findes ikke nogen entydig statistisk oplysning om forbrugslån, og forskellige undersøgelser viser, at det ikke vi kunne lade sig gøre at lave en sådan statistik.

Det nærmeste, man kan komme en afklaring, er opgørelsen af ikkeerhvervmæssige udlån. Væksten i denne form for udlån er faldet fra næsten 30 pct. til omkring 5 pct. efter kartoffelkurens gennemførelse, og det kan umiddelbart tilskynde til en konklusion

om, at lån til rene forbrugsformål holder sig på et stabilt niveau.

Desværre vil man ikke kunne være sikker på denne konklusion, idet ikkeerhvervmæssige udlån omfatter meget andet end rene forbrugslån, blandt andet lån til uddannelsessøgende.

Hertil kommer de mange substitutionsmuligheder. Når der lægges afgift på forbrugslån, finder de berørte andre veje til finansiering af deres aktiviteter, og det er derfor ikke overraskende, at gruppen ikkeerhvervmæssige udlån viser ringe vækst.«

Hvad forbrugermønstret angår, påvises, at boligbyggeriet påvirker fortsatte den stagnation, som begyndte i foråret 1986. Det samme gælder bilsalg og andre forbrugsområder bortset fra rejsevalutaforbruget, der – ligeledes ganske påvirket af kartofflerierne – har fortsat himmelflugten. Den eneste investeringsændring, som ifølge *Finanstidendes* veldokumenterede analyser har tidsmæssig sammenhæng med kartoffellovene, angår erhvervenes maskininvesteringer. De er faldet med godt 10 pct.

20 pct.-afgiften og skattereformen har således i det højeste flyttet et vist forbrug over på kortsigtede konsumområder og skræmt køberne væk fra langvarige forbrugsgoder, som naturligt lånefinansieres. Fra bolig og bil til hyppig vindriking og mange Mallorca-rejser.

Det er svært at få øje på den samfundsøkonomiske visdom i at hidføre en sådan forskydning.

Femkantens andre argumenter viste sig også som tomme bravader. De påstod, at de ville fjerne presset på efterspørgslen, så renten ville falde til 9 pct. over et år. Men rent faktisk var renten i halvandetåret efter oktober 1986 stort set uændret såvel i Danmark som i udlandet. Og når renten gik ned fra maj 1988, skyldtes det, at en tysk skattelovsændring gav øget udenlandsk efterspørgsel på danske obligationer.

En anden virkning af den efterspørgselsnedsættelse, som forbrugsrenteaftgiften skulle hidføre, var lavinflation (se for eksempel Thor Pedersen i *Folketingstidende* 1986–87, forhandlingerne sp. 783). Men Danmark kom i stedet til at opleve kraftigere prisstigninger end vore naboer og konkurrenter.

Til trods for, at kendsgerningerne således entydigt dokumenterer, at 1986-lovens system er det rene galimatias, og at alle udtalelser fra skattekyndigt hold bekræfter dette, gik Konservative, Radikale, CD og Kristeligt Folkeparti ind for en forhøjelse af 20 pct.-satsen så sent som ved debatten på og i forbindelse med Nyborg Strand-stævnet i januar 1988.

Men kartoffelpartierne har siden september 1987 haft imod sig et folketingsflertal af de tre partier, som i oktober 1986 stemte nej til loven.